

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะประชากรของ อสม. (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อของ อสม. และ (3) อุปสรรคในการใช้สื่อของ อสม. เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อสม. ในเขตอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ อสม. มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี ณ วันเก็บข้อมูล จำนวน 300 คน วิธีการดำเนินการวิจัยได้ออกแบบคำถามเพื่อการทดสอบและนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) และการเปรียบเทียบเชิงซ้อนรายคู่ (multiple comparison) ของ LSD ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะประชากรของ อสม. ที่แตกต่าง พบว่า อสม. ที่มีอายุตั้งแต่ 41-70 ปี มีการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข้อมูลสูงกว่า อสม. ที่มีอายุ 30 ปีลงมา โดยผู้ที่เป็น อสม. มาแล้ว

14 ปี ขึ้นไปมีการใช้สื่อสูงกว่าผู้ที่ เป็น อสม. เพียง 1-3 ปี นอกจากนี้ อสม. ที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ ในหมู่บ้านมีการใช้สื่อมากกว่า อสม. ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ เช่น สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน แต่ตัวแปรด้านเพศ และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการใช้สื่อของ อสม.

2. จุดมุ่งหมาย และเหตุผลในการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของ อสม. ที่แตกต่างกัน พบว่า อสม. ที่มีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคมีการใช้สื่อสูงกว่าจุดมุ่งหมายด้านอื่น นอกจากนี้ อสม. ใช้สื่อบุคคลเพราะถ่ายทอดเนื้อหาได้ตามต้องการ มีการใช้สื่อสูงกว่า อสม. ที่ใช้สื่อบุคคลเพราะพูดคุยได้ตอบโต้ทันที และประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้ง อสม. ใช้สื่อกิจกรรมเฉพาะกิจเพราะกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวได้ มีการใช้สื่อสูงกว่า อสม. ที่ใช้สื่อกิจกรรมเฉพาะกิจ เพราะมีกิจกรรมหลายอย่างรวมกัน

3. แหล่งที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับไขหวัดนกของ อสม. ที่แตกต่างกัน พบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสาร และแหล่งตอบข้อสงสัยของ อสม. ที่เป็นสื่อบุคคล ทำให้ อสม. มีการใช้สื่อสูงกว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ นอกจากนี้ข้อมูลที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ยังมีผลทำให้ อสม. มีการใช้สื่อสูงกว่าข้อมูลที่ใช้เป็นประจำ หาได้ง่ายใกล้ตัว

4. อุปสรรคในการใช้สื่อของ อสม. ที่แตกต่างกัน พบว่า อุปสรรคด้านการขาดงบประมาณสนับสนุนเรื่องสื่อ ความไม่ชัดเจนครบถ้วนของเนื้อหา การขาดความรู้ความชำนาญการใช้สื่อกิจกรรมเฉพาะกิจ สื่อสิ่งพิมพ์ มีผลทำให้การใช้สื่อของ อสม. แตกต่าง กัน ด้านสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า การไม่รู้หนังสือของสมาชิกในชุมชน มีผลทำให้ อสม. เลือกใช้สื่อมากกว่า อุปสรรคด้านความชัดเจน และเนื้อหาที่เข้าใจยาก นอกจากนี้การที่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือเมื่อ อสม. ออกไปพูดคุยกับชาวบ้านด้วยตนเอง มีผลทำให้ อสม. ใช้สื่อสูงกว่า การที่ อสม. ขาดความรู้เกี่ยวกับโรค และการไม่มีเวลาเผยแพร่ข้อมูล

This thesis is, first, concerned with ascertaining the demographical characteristics of those Village Health Volunteers (V.H.V.) engaged in avian influenza surveillance who are under investigation in this thesis. The factors, second, influencing the use of media by these V.H.V. are studied. Finally, third, obstacles to the use of media on the part of these V.H.V. in providing information regarding avian influenza surveillance are evaluated.

The research population consisted of 300 V.H.V. located at Phon District, Khon Kaen Province. Selected for sampling were V.H.V. who have had experience in this field for a period of not less than one year of the time data were collected.

The research methodology involved designing the research question and analyzing the research results by means of applications of the techniques of descriptive statistics. Accordingly, the collected data were analyzed, formulated and tabulated in the forms of frequency, percentage, mean and standard deviation (SD). In addition, a t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed for purposes of hypothesis testing. Moreover, the technique of least significant difference (LSD) multiple comparison was employed in those cases in which statistically significant differences were found.

The findings are as follows:

1. Significant differences in the use of media to publicize information were found to be correlated with different demographical characteristics. First, V.H.V. in the age range between forty-one and seventy years of age used media in publicizing avian influenza information more than those who were thirty years old or younger. In addition, this research found that the rate of media use by V.H.V. was higher for those who have worked for fourteen years or more than was the case with their colleagues who had only one-to-three years of experience working as a V.H.V. Moreover, V.H.V. who were not employed, did not hold other positions, who did not play other roles in other venues or who had not undertaken separate responsibilities used media more frequently in regard to avian influenza than those V.H.V. who held other positions, such as being a member of a housewives association. However, not any differences in the use of media were found to be correlated with

differences in gender and the level of education of the V.H.V. under examination.

2. There were significant differences found in regard to dissimilar purposes for the use of media and criteria for media selection in publicizing information concerning avian influenza. More than for any other purpose, V.H.V. use the media in order to share knowledge of avian influenza. Furthermore, V.H.V. who prefer the medium of personal communication to convey information concerning avian influenza do so because they believe information can thereby be exactly conveyed. On the other hand, those V. H. V. who were more interested in other communication media in this connection believed that these other media of communication allowed for simultaneous conveying of information in addition to being cost effective. Moreover, V.H.V. who selected specialized media and the context of events as a means of conveying information did so because they believe that these means are more efficacious in activating members of the target population. This last group of V.H.V. also uses a wider array of means of communication or media by virtue of holding the view that using a variety of means of communication is the most efficacious means of conveying information concerning avian influenza.

3. Significant differences were found in regard to different sources of information. Information sources and the Question and Answer Service Centers manned by the V.H.V. under examination are personalized means of communication which lead to higher rates of use than other means. In

addition, the information retrieved from reliable sources encourages V.H.V. to use media more than the data obtained from routine sources or easy-to-access sources.

4. Different obstacles to the use of media by V. H. V. were found. Insufficient budgetary support for media, incomplete and unclear content, lack of knowledge and skills in using specialized media, even means of communication and print media are major obstacles leading to significant differences in the use of media on the part of the V. H. V. under examination. Regarding the print media, illiteracy on the part of community members presents more of an obstacle to the use of this means of conveying information than the obstacles brought about by unclear incomprehensible content. Besides, lack of cooperation from members in communities in regard to on-site communication by V.H.V. are correlated with higher rates of media use than the obstacles brought about by lack of knowledge concerning the disease and lack of available time to spread information by the V.H.V.